

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gülhane Tıp Tarihi ve Tıp Etiği Dergisi

"Çöl Çiçeğinin Sessiz Çığı: Kadın Mutilasyonu Üzerine Etik Bir Değerlendirme"

Betül Yıldız

<https://doi.org/10.70350/WAYF2109>

İletişim:

Betül Yıldız

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Tıp Tarihi ve Deontoloji

Doktora Öğrencisi

betul.eryuksel@gmail.com

ORCID: 0000-0002-2819-5490

Özet

"Desert Flower (Çöl Çiçeği)" filmi, Waris Dirie'nin hayatını anlattığı otobiyografi kitabından filme uyarlanmıştır. Somali'de çölde yaşayan büyük bir göçebe ailede doğmuş, çocuk yaşta, kötü koşullarda kadın mutilasyonu "(Female genital mutilation-FGM)" yapılmış ve sonrasında çok ağrılar çekmiştir. 13 yaşındayken babasının onu 60 yaşında biriyle evlendireceğini duyunca kaçıp Londra'ya gelmiştir. Londra'da geçimini sağlamaya çalışırken bir ajans tarafından keşfedilerek ünlü bir model olmuştur. Waris, bu şöhretini kadın mutilasyonunu ortadan kaldırmak ve farkındalık yaratmak için kullanmak istemektedir. Sesini duyurmak için röportajlar verip kampanyalar düzenler. Bu çalışmada filmde anlatılan kadın mutilasyonu uygulaması ele alınmıştır.

Giriş ve Özet

“Desert Flower (Çöl Çiçeği)” filmi, Waris Dirie'nin adım adım hayatını anlattığı otobiyografi kitabından filme uyarlanmıştır (2). Somali'de çölde yaşayan büyük bir göçebe ailede doğmuş, çocuk yaşta, kötü koşullarda kadın mutilasyonu “(Female genital mutilation-FGM)” yapılmış ve sonrasında çok ağrılar çekmiştir. 13 yaşındayken babasının onu 60 yaşında biriyle evlendireceğini duyunca kaçıp Londra'ya gelmiştir. Londra'da geçimini sağlamaya çalışırken bir ajans tarafından keşfedilerek ünlü bir model olmuştur (4). Waris, bu şöhretini kadın mutilasyonunu ortadan kaldırmak ve farkındalık yaratmak için kullanmak istemektedir. Sesini duyurmak için röportajlar verip kampanyalar düzenler.

Kadın Mutilasyonu (FGM) Açısından Etik Değerlendirme

Kadın mutilasyonu uygulaması ile bireyin beden bütünlüğüne müdahale edilmekte temel insan hakları çiğnenmektedir. FGM, insanlık onuruna aykırı haklı çıkarılamaz bir etik ihlaldir. *Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Ofisi* (2023), FGM'yi “kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddetin en uç formlarından biri” olarak tanımlamaktadır (7).

Filmde başrole yapılan kadın mutilasyonu insan hakları açısından, bireyin bedeni üzerinde sahip olduğu söz hakkının toplumsal baskılarla ihlalini net olarak anlatmaktadır (2). FGM, kadın bedeninin ve cinselliğinin kontrolü için kullanılan bir yöntemdir. Dünyada bu uygulamanın gerçekleştirildiği topluluklarda, kadınların kişisel özgürlüğü kısıtlanarak cinsiyet temelli adaletsizlik derinleştirilmektedir (8). Bazı kaynaklarda, bu uygulama kadınların “temiz, namuslu” kalmasını sağlamak için bir kültürel baskı olarak görülmektedir (3). Film, kadın mutilasyonunun bireydeki fiziksel ve psikolojik etkilerini göstermekte, Waris'in kadın mutilasyonuna karşı uluslararası düzeyde verdiği mücadeleyi etkili bir biçimde aktarmaktadır. Dirie, “*Kadın mutilasyonuna karşı savaş bir insanlık savaşıdır*” diyerek, bu mücadelenin evrensel önemini vurgulamaktadır (2).

Kadın mutilasyonu, kadına karşı şiddetin bir diğer boyutudur. “*Tıbbi açıdan hiçbir gerekçe ve geçerliliği bulunmayan bu müdahalenin iş bilmez eller tarafından uygulanıyor olması da ölümle sonuçlanan vakaları artırmaktadır. Kadınlar, çocukluklarını yaşarken birdenbire istemedikleri, tercih etmedikleri bir uygulamaya maruz kalıp hayatları boyunca ruhsal, cinsel ve psikolojik yönden taşımak zorunda oldukları birçok yaraya sahip olmaktadır.*” (6). FGM, kadın sağlığını tehdit eden kalıcı etkiler bırakmaktadır. *Journal of Obstetrics and Gynecology International*'da yer alan bir çalışmada, kadın mutilasyonu olan bireylerin doğum esnasında ciddi komplikasyonlar yaşadığı ve hayat boyu devam eden ağrı ve travma gibi sorunlarla baş etmeye çalıştıkları belirtilmiştir (1). Film, Waris'in hem fiziksel hem de psikolojik yaraları taşımasını, bu uygulamanın kişi üzerindeki tahrip edici etkilerini dramatik biçimde aktarmaktadır (4).

Bazı toplumlarda FGM, kültürel bir gelenek olarak görülür ve korunmaya çalışılır ancak bu uygulama kişinin haklarını ihlal ettiği için kabul edilemez. “Kültürel relativizm”, kültürlerin kendi içinde değerlendirilmesi gerekliliğini savunuyor olsa da insan hakları evrensel bir norm olarak kabul edilir (5).

Sonuç

“*Desert Flower*”, etik dışı bir uygulama olan kadın mutilasyonunu kişisel bir hikâye üzerinden sunmaktadır. İnsan hakları, sağlık, cinsiyet eşitliği, özerklik ve özgürlük gibi yaşama dair temel değerlerin harcandığı bu müdahaleye yapılan vurguyla film, izleyicileri kadın mutilasyonuna karşı duyarlı olmaya davet etmektedir. FGM birçok uluslararası kuruluş ve hukuk sistemleri tarafından da suç ve insan hakkı ihlali olarak kabul edilmektedir. Kadınların mutilasyonu, her yönüyle haklı çıkarılamaz bir etik ihlaldir bu nedenle bu uygulamanın dünya üzerinde ortadan kaldırılması insanlık onuru için zorunludur.

Kaynaklar

1. Berg RC, Underland V. The obstetric consequences of female genital mutilation/cutting: A systematic review and meta-analysis. *J Obstet Gynaecol Int.* 2013;2(4):1-13. doi:10.1155/2013/496564.
2. Dirie W, Miller C. *Desert Flower: The Extraordinary Journey of a Desert Nomad.* New York, NY: William Morrow Paperbacks; 1998.
3. El Dareer A. *Woman, Why Do You Weep? Circumcision and Its Consequences.* London, UK: Zed Books; 1982.
4. Hormann S, director. *Desert Flower [Film].* Warner Bros; 2009.
5. Macklin R. Ethical relativism in a globalized world: Challenges and responses. *J Glob Ethics.* 2016;12(1):35-45. doi:10.1080/jge.2016.1123842.
6. Soyer S. Kadın Mutilasyonu: Kültürel Dayanakları ve Yol Açtığı Sorunlar. *Ekev Akademi Dergisi.* 2014;(60):403-414.
7. United Nations Human Rights Office. *Female genital mutilation.* 2023. Available from: <https://www.ohchr.org>.
8. World Health Organization. *Female genital mutilation.* 2023. Available from: <https://www.who.int>.